

Sprawozdanie

z wizyty Senatora Piotra Łukasza Andrzejewskiego
w **Stambule**, w dniach 15-17 stycznia 2010 r.

z okazji otwarcia projektu

Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury

Senator **Piotr Ł. Andrzejewski** zaproszony został do Turcji na uroczystości otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* (ESK; po angielsku *European Capital of Culture, ECoC*) przez władze Agencji *Stambuł 2010 - ESK* (<http://www.en.istanbul2010.org/index.htm>)¹: przewodniczącego jej Rady Koordynacyjnej, ministra stanu w rządzie Republiki Turcji (RT) **Hayatiego Yazici** oraz przewodniczącego jej Rady Wykonawczej **Şekiba Avdağça**.

Senator przewodniczył polskiej delegacji na uroczystości, w skład której, poza nim, weszli przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: naczelnik Wydziału Współpracy Dwustronnej w Departamencie Współpracy z Zagranicą ministerstwa pan **Szymon Badura** oraz główny specjalista w Wydziale ds. Unii Europejskiej i Organizacji Międzynarodowych tego samego departamentu ministerstwa **Hanna Jędras**. Asystentem delegacji był ekspert Biura Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej Kancelarii Senatu RP **Stanisław Puzyna**.

Z inicjatywy **Senatora** program wizyty (por. zał. nr 2 do Sprawozdania) został poszerzony o dodatkowe spotkania, przygotowane przez Ambasadę RP w Ankarze oraz Konsulat Generalny w Stambule. Program ten objął następujące trzy obszary:

1. Spotkanie w polsko-tureckim wymiarze międzyparlamentarnym, jak też odnoszącym się do partnerstwa miast Warszawy i Stambułu z następującymi przedstawicielami gospodarzy:
 - 1.1. przewodniczącym Komisji ds. Edukacji Narodowej, Kultury, Młodzieży i Sportu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Republiki Turcji panem **Mehmetem Sağlamem** oraz
 - 1.2. dyrektorem Departamentu Spraw Zagranicznych Zarządu Metropolii Stambułu panem **Selamettinem Ermişem**;
2. udział w uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*;
3. spotkania z Polonią w Stambule oraz Polonezköy/Adampol, w szczególności wójtem gminy Polonezköy panem **Antonim Wilkoszewskim** oraz proboszczem parafii Polonez-köy ks. **Dariuszem Wiśniewskim**.

W realizacji dwóch pierwszych obszarów programu delegacja uczestniczyła w pełnym składzie, natomiast wizytę w Polonezköy/Adampolu złożyła tylko jej część senacka.

¹ W mieniu agencji delegacja polska obsługiwana była w Stambule przez przedstawiciela jej podwykonawcy, firmy Vip Turizm (<http://www.en.istanbul2010.org/2010AKBAJANSI/hakkında/index.htm>), panią Ayşegül Argalıoğlu.

Główni organizatorzy wizyty sen. **P.Ł. Andrzejewskiego** (po środku) w Stambule:
(od prawej) konsul generalny **Mirosław Stawski** oraz konsul **Witold Leśniak**

1. Spotkanie w polsko-tureckim wymiarze międzyparlamentarnym, jak też odnoszącym się do partnerstwa miast Warszawy i Stambułu.

Spotkanie miało charakter lunchu, na zaproszenie Ambasadora RP w Turcji pana **Marcina Wilczka**.

1.1. Rozmowa z przewodniczącym Komisji ds. Edukacji Narodowej, Kultury, Młodzieży i Sportu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Republiki Turcji panem **Mehmetem Sağlamem.**

Przewodniczący **Andrzejewski** (02/01/1942 -) i przewodniczący **Sağlam** (15/03/1938 -) dzielili się swoimi doświadczeniami, związanymi z pracami ich komisji parlamentarnych. Przewodniczący **Sağlam** mówił w szczególności o swoim zaangażowaniu w sprawy odnoszące się do współpracy wyższych uczelni² (głównie w ramach programu *Erasmus*) oraz kompetencjach swo-

² W latach 1996-1997 był w rządzie RT Ministrem Edukacji Narodowej. Wcześniej pełnił funkcje: rektora Uniwersytetu „19 Maja” w Samsun; a także kierownika Departamentu ds. Kredytów Studenckich i Domów Akademickich oraz prezesa [Rady Szkolnictwa Wyższego \(1992-95\)](#). W 20 kadencji Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Republiki Turcji (1995-1999) zajmował stanowisko przewodniczącego Komisji Edukacji Narodowej oraz współprzewodniczącego Parlamentarnej Komisji Wspólnej UE-TR (EU-TR Joint Parliamentary Committee, JPC) [lata 1997-2002].

jej komisji³. Przewodniczący **Andrzejewski** zwrócił uwagę, że kompetencje komisji przewodniczącego **Sağlama** są w polskim Senacie rozłożone na dwie oddzielne komisje: *Kultury i Środków Przekazu* oraz *Nauki, Edukacji i Sportu*. Zaznaczył, że jest przewodniczącym pierwszej z wymienionych komisji i za obszar merytoryczny jej działania odpowiada w polskiej Izbie Wyższej. Zaproponował, że postara się doprowadzić do nawiązania kontaktów między przewodniczącym **Sağlamem**, a przewodniczącym drugiej z wymienionych komisji (senatorem Kazimierzem Wiatrem), jak też byłym szefem Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych - w Senacie przewodniczącym Komisji ds. UE - senatorem Edmundem Wittbrodtem⁴.

Od lewej strony siedzą: przewodniczący **Mehmet Sağlam**, Ambasador **Marcin Wilczek**, naczelnik **Hanna Jędras**, konsul generalny **Mirosław Stawski** sen. **P.Ł. Andrzejewski**, tłumacz **Erkan Caliskan** oraz naczelnik **Szymon Badura**

³ Wszystkie umowy międzynarodowe w obszarze nauki i kultury po podpisaniu przez właściwe resorty przekazywane są do ratyfikacji do Komisji ds. Edukacji Narodowej, Kultury, Młodzieży i Sportu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego RT.

⁴ Przewodniczący Rady Rektorów Pomorza Nadwiślańskiego (1990-1996), Przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych (1994-1996), Wiceprzewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1996-1999), Minister Edukacji Narodowej (2000-2001), Przewodniczący Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Projektów Badawczych Zamawianych (MNiSzW) (od 2005).

Przewodniczący **Sağlam** poinformował, że w r. 1992, po upadku ZSRR, kiedy był przewodniczącym Rady Szkolnictwa Wyższego, 25 tysięcy studentów z republik turkokońskich Azji Środkowej (np. Kirgistanu, ale także Krymu), dostało (za jego sprawą) stypendia i rozpoczęło studia w Turcji. Obecnie pracują w krajach swojego pochodzenia.

Przewodniczący **Sağlam** mówił też o swojej pracy w Zgromadzeniu Parlamentarnym Rady Europy (ZP RE) (1999-2003), gdzie w latach 2002-2003 był wiceprzewodniczącym Komisji Kultury, Nauki i Edukacji. Pracował też w Komisji (*monitorującej*) ds. Przestrzegania Zobowiązań przez Państwa Członkowskie ZP RE. Wspominał również, że w latach 1997-2002 był współprzewodniczącym Parlamentarnej Komisji Wspólnej UE-Turcja (związanej z Parlamentem Europejskim).

Przewodniczący **Andrzejewski**, powołując się na rezolucję Parlamentu Europejskiego z 2008 r. w sprawie ogłoszenia roku 2010 Europejskim Rokiem Fryderyka Chopina⁵, zaproponował podjęcie wspólnych polsko-tureckich działań na rzecz uczczenia 200 urodzin kompozytora, którym patronowałyby komisje kultury parlamentów obu krajów⁶. Rolę pośredniczącą mogłaby pełnić w tym względzie polska Ambasada w RT.

Przewodniczący **Andrzejewski** zadeklarował chęć dalszego działania na rzecz ożywienia polsko-tureckich kontaktów międzyparlamentarnych. W tym kontekście wyraził nadzieję, że będzie możliwość udziału przewodniczącego **Sağlama** w delegacji Wielkiego Zgromadzenia Narodowego RT, która pod przewodnictwem pana **Mehmeta Ali Sahina** - marszałka Izby, odwiedzi ma Polskę w maju br.⁷ Przewodniczący **Sağlam** wyraził zainteresowanie taką perspektywą, stwierdził jednak, że decyzję w tej mierze podejmie przewodniczący/marszałek Zgromadzenia **Ali Sahin**. Przewodniczący **Andrzejewski** poprosił przewodniczącego **Sağlama** o przekazanie marszałkowi **Ali Sahinowi** pozdrowień oraz informacji, że przewodniczący **Sağlam** byłby bardzo mile widzianym gościem Komisji Kultury i Środków Przekazu polskiego Senatu⁸.

Przewodniczący **Sağlam** powiedział, że ostatni raz był w Polsce trzy lata temu. Zwrócił uwagę na zaskakujący postęp: ogromna liczba światowych firm ma już swoje centra w Polsce, która przyciągnęła bardzo dużo inwestycji zagranicznych. Analizując statystyki dotyczące dynamiki gospodarczej zauważył, że Polska doskonale się dostosowała do funkcjonowania w nowym systemie społeczno-gospodarczym. Przewodniczący **Andrzejewski** zwrócił uwagę, że Polska kierowała się sprawdzoną zasadą *jak najmniej interwencji w gospodarce*, jak najmniej ograniczania ludzkiej inicjatywy.

Ambasador **Wilczek** (jako gospodarz) wznosząc toast wyraził zadowolenie, że doszło do obecnego spotkania w dniu, w którym oczy całej Europy są skierowane na Stambuł. Przypomniał tradycyjnie dobre relacje, jakie od wieków łączyły Polskę/Polaków z Turcją, a w szczególności Stambułem. Przywołał symbole tych dobrych relacji: Adama Mickiewicza (którego muzeum w Stambule znajduje się obok, w domu, w którym poeta umarł), generała Mariana Langiewicza (pochowanego w Stambule, obok, na cmentarzu Haidar Pasha) oraz Polonezkoy/Adampola. Wyraził

⁵ Chodzi o rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie europejskiej agendy kultury w dobie globalizacji, w której Parlament sugerował „by w związku z 200 rocznicą urodzin Fryderyka Chopina, genialnego kompozytora o niepodważalnym wkładzie w kulturę światową, rok 2010 został ogłoszony Europejskim Rokiem Fryderyka Chopina”. Rok 2010 został w Polsce ustanowiony rokiem Chopina przez Sejm (w uchwale z 9 maja 2008 r.) oraz Senat (w uchwale z 7 października 2009 r.). [11 lat temu - w roku 1999, obchodzony był **Międzynarodowy Rok Chopinowski** ogłoszony przez **UNESCO** z okazji 150. rocznicy śmierci kompozytora].

⁶ Senator **Andrzejewski** przekazał też w prezencie przewodniczącemu **Sağlamowi** wydawnictwa poświęcone Fryderykowi Chopinowi oraz nagrania muzyki kompozytora.

⁷ Na przełomie lutego i marca br. planowana jest wizyta w Ankarze delegacji sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych, a w drugiej połowie roku wizyta w Turcji delegacji sejmowej Komisji ds. Unii Europejskiej.

⁸ Przewodniczący **Sağlam** przekazał senatorowi **Andrzejewskiemu** w prezencie komplet filizanek do kawy. Senator wyraził nadzieję, że w filizankach tych będą razem pili kawę w trakcie wizyty przewodniczącego **Sağlama** w polskim Senacie.

nadzieję, że obecne spotkanie stanie się dodatkowym bodźcem dynamizującym rozwój polsko-tureckiej współpracy, szczególnie w wymiarze parlamentarnym i samorządów lokalnych. Życzył, aby spotkanie to okazało się z perspektywy czasu ważnym momentem w rozwoju tej współpracy.

Przewodniczący **Andrzejewski** wnosząc toast podziękował Ambasadorowi **Wilczkowi** za zaproszenie na to spotkanie, a przewodniczącemu **Sağlamowi** i dyrektorowi **Ermişowi** za jego zaszczytowanie. Mimo, iż jest to pierwsza wizyta Senatora w Turcji, ma on świadomość wagi tradycji historycznej, która od wielu wieków wiąże naród polski, historię Polski z oparciem w kontaktach z Turcją. Senator wyraził szacunek i uznanie dla narodu tureckiego, dla jego dokonań, w szczególności w związku z tym czego doświadcza w trakcie obecnej wizyty w Turcji. Chciałby, aby nie tylko kontakty formalne, ale także i osobiste między uczestnikami obecnego spotkania, przyczyniły się do zdynamizowania dalszej polsko-tureckiej współpracy. Wyraził nadzieję, że to nastąpi.

Przewodniczący **Sağlam** wnosząc toast podziękował Ambasadorowi **Wilczkowi** za zaaranżowanie obecnego spotkania z senatorem **Andrzejewskim**. Wyraził przekonanie, że współpraca pomiędzy polskim i tureckim narodem będzie się dalej rozwijała. Wyraził satysfakcję w związku z tym, że senator **Andrzejewski** - wraz z towarzyszącą mu delegacją, zaszczyt swoją obecnością uroczystości otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*. Zauważył, że Polska realizuje wielkie projekty gospodarcze, a Turcja ma w tym względzie wielki potencjał. Wyraził przekonanie, że tworzy to dobre podstawy dynamizacji naszej współpracy. Stwierdził, że wizyta senatora **Andrzejewskiego** jest dla niego zaszczytem, ma także nadzieję, że będzie ona owocna.

1.2. Rozmowa z dyrektorem Departamentu Spraw Zagranicznych Zarządu Metropolii Stambułu panem **Selamettinem Ermişem**. (23/06/1968)

Przewodniczący **Andrzejewski** przypomniał i podkreślił, że jego wizyta w Turcji odbywa się w związku z dzisiejszymi uroczystościami w Stambule, a dyrektor **Ermiş** jest w trakcie obecnego spotkania przedstawicielem władz tego miasta⁹, które w tym roku będzie stolicą kultury europejskiej. Wyraził nadzieję, że zapoczątkowywany obecnie kontakt, znajdzie dalszą kontynuację i zaowocuje w przyszłości wspólnymi polsko-tureckimi projektami w Stambule, które prezentować będą kulturę europejską. Senator poprosił dyrektora **Ermişa** o informację na temat takich możliwych jego zdaniem wspólnych projektów, wskazując że może być w tej mierze naturalnym promotorem przy ich inicjacji i wdrażaniu.

Senator **Andrzejewski** poinformował, że został wybrany przez mieszkańców szerokiej Warszawy, a Stambuł będąc obecnie stolicą kultury europejskiej, jest zarazem od wczesnych lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku miastem partnerskim Warszawy¹⁰.

⁹ Merem Stambułu - z ramienia Partii Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP), jest od 28 marca 2004 r. **Kadir Topbaş**. Został ponownie wybrany na to stanowisko 29 marca 2009 r.

¹⁰ 14 listopada 1991 r. Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy dr Stanisław Wyganowski oraz Mer Wielkiego Stambułu prof. dr **Nurettin Sözen** podpisali Protokół o Współpracy Kulturalnej Między Zarządzeniem Dzielnicy-Gmin Warszawy i Zarządzeniem Wielkiego Stambułu. W Protokole strony uzgodniły, że „najpierw wymieniać będą informacje i doświadczenia w dziedzinie kultury, a następnie rozwijać będą, na szczeblu Warszawy i Stambułu, tradycyjne stosunki turecko-polskie, których ośrodkiem był Stambuł od momentu założenia w nim, sto pięćdziesiąt lat temu, Adampola (Polonezkóy)”.

Na zakończenie Protokołu strony stwierdziły: „Wszystkie kontakty mieścić się będą w ramach zasad i celów "Deklaracji ze Stambułu", podpisanej na zakończenie Pierwszego Zgromadzenia Ogólnego programu "EURO-DIALOGUE", ustanowionego z inicjatywy Zarządu Miejskiego Wielkiego Stambułu”.

Prof. dr **Nurettin Sözen** był merem Stambułu w okresie 28.03.1989-27.03.1994, z ramienia Socjaldemokratycznej Partii Ludowej (Social Democratic Populist Party, SHP). W 1992 r. SHP wtopiła się w Republikańską Partię Ludową (CHP, najstarszą partię turecką, założoną w 1924 r.) - kemalistowską - w nurcie socjaldemokratycznym. W 2002 r. prof. **Sözen** wybrany został do samorządu w miejscu zamieszkania w Sivas (środkowa Turcja) z listy CHP.

Od lewej strony siedzą: przewodniczący **Mehmet Sağlam**, Ambasador **Marcin Wilczek**, dyrektor **Selamettin Ermiş** oraz naczelnik **Hanna Jędras**

Dyrektor **Ermiş** poinformował, że urząd miejski w Stambule współpracuje z 32 urzędami miejskimi w skali świata, nie utrzymuje natomiast kontaktu z żadnym urzędem miejskim w Polsce.

W listopadzie 2009 r. zaproszony został do Warszawy mer Stambułu **Kadir Topbaş**. Zaproszenie wiązało się z podpisaniem (w dniu 28 października 2009 r.) przez prezydent Hannę Gronkiewicz-Waltz kontraktu na budowę centralnego odcinka II linii metra w stolicy Polski. Kontrakt podpisany został z konsorcjum włosko (firma Astaldi - Rzym) - turecko (**Gulermak** Heavy Industries¹¹ - Ankara) - polskim (Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów - Mińsk Mazowiecki).

Zdaniem dyrektora **Ermişa** Stambuł dysponuje wielkim potencjałem do współpracy z innymi miastami, w szczególności w zakresie wszelkiego rodzaju projektów urbanistycznych, czy też projektów dotyczących monitorowania ruchu drogowego (kamery, etc.).

Dyrektor **Ermiş** podkreślił też, że Stambuł to bardzo bogate miasto: bogate ekonomicznie oraz historycznie - to historyczna stolica trzech europejskich imperiów/cywilizacji: Cesarstwa Rzymskiego, Cesarstwa Bizantyjskiego i Wielkiego Imperium Turków Osmańskich.

Od pewnego czasu Stambuł jest także światowym centrum kongresowym. W jego centrum (okolice hotelu Hilton) znajduje się - cytując dyrektora **Ermişa** - dolina *kongresowa*. Przykładowo, w marcu ubiegłego roku w Stambule odbyło się V Światowe Forum Wody, w którym wzięło udział ponad 33 tys. osób, a w październiku - doroczne spotkanie Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) i Banku Światowego, w którym brało udział ok. 13 tys. osób.

¹¹ Firma ta buduje w szczególności metro w Stambule.

Dyrektor wspominał ponadto o zrealizowanym, ostatnio w Stambule bardzo udanym projekcie wydłużenia *europejskiej* linii metrobusego do jego *azjatyckiej* dzielnicy *Kadıköy* , jak też realizowanym od kilku lat projekcie Marmara budowy tunelu komunikacyjnego, łączącego europejską i azjatycką część miasta pod morzem Marmara (*Marmaray Railway Engineering Project*)¹².

Według dyrektora **Ermışa** Warszawa i Sztambuł powinny współpracować w dziedzinie urbanistyki, kultury i infrastruktury. Zaproponował, aby projekty współpracy w tych obszarach umieścić w ramach umowy między urzędami miejskimi Sztambułu i Warszawy. Osobiście może w tym względzie być pośrednikiem.

2. Udział w uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*.

Gospodarze/goście honorowi uroczystości otwarcia projektu *Stambuł 2010 - ESK*.

Od lewej strony stoją: sekretarz generalny Agencji *Stambuł 2010 - ESK* **Yilmaz Kurt**; prezes komitetu wykonawczego Agencji **Sekib Avdagic**; burmistrz metropolii Sztambułu **Kadir Topbas**; Gubernator (odpowiednik wojewody) Sztambułu **Muammer Guler**; przewodniczący Rady Koordynacyjnej Agencji, Minister Stanu w rządzie RT **Hayati Yazici**; Premier rządu RT **Tayyip Recep Erdogan**; Prezydent RT **Abdullah Gul**; przewodniczący Komitetu Regionów UE **Luc Van den Brande**; przewodniczący Wielkiego Zgromadzenia Narodowego RT **Mehmet Ali Sahin**; Minister Kultury w rządzie RT **Ertulul Gunay**

Otwarcie projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* zapoczątkowały uroczystości o charakterze oficjalnym (dyplomatyczno-protokolarnym) w stambulskim Centrum Kongresowym Haliç, nad Złotym Rogiem¹³, pod patronatem Premiera **Recepa Tayyipa Erdogana** oraz z udziałem Prezydenta **Abdullaha Gula**. Poza widocznymi na ww. zdjęciu gospodarzami oraz gośćmi honorowymi uroczystości, zostały one uświetnione obecnością większości ministrów rządu RT, przywódców niektórych wspólnot religijnych w Turcji (prawosławnej, asyryjskiej

¹² Długość tunelu to 13,6 km (systemu kolejowego - 76 km). Powinien zostać oddany do eksploatacji już w 2011 r.

¹³ **Złoty Róg** - wąska, głęboko wcięta zatoka Bosforu ograniczająca od północy starożytny Konstantynopol i oddzielająca go od położonej na północnym brzegu Galaty. Brzegi Złotego Rogu spinają obecnie trzy mosty: Most Galata (zbudowany w 1836), most Atatürk i most Haliç.

i żydowskiej), jak też takich gości zagranicznych jak premier Tureckiej Republiki Północnego Cypru **Derviş Eroğlu**, czy też przewodniczący niemieckiego Bundestagu **Norbert Lambert**.

Polskiej delegacji na uroczystości otwarcia projektu *Stambuł 2010 - ESK* przewodniczył senator **Andrzejewski**. W skład delegacji, poza Senatorem, weszli wspomniani przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: naczelnik **Szymon Badura** oraz naczelnik **Hanna Jędras**. Delegacji towarzyszyli Ambasador **Marcin Wilczek** z małżonką, Konsul Generalny **Mirosław Stawski** z małżonką oraz Konsul **Witold Leśniak**.

Uroczystości otwarcia projektu *Stambuł 2010* w Centrum Halię składały się z czterech części: koktajlu, wystąpień/mów okolicznościowych, występów artystycznych pod tytułem *Magia Stambułu* oraz pokazu ogni sztucznych nad Złotym Rogiem.

Wśród wystąpień, najważniejsze wygłosił Premier **Recep Tayyip Erdogan**.

Wystąpienie Premiera rządu RT **Tayyipa Recepta Erdogana**

Wystąpienie premiera **Erdogana** było bardzo emocjonalne¹⁴. Przypomniął on, że miasto było stolicą trzech imperiów: rzymskiego, bizantyjskiego i otomańskiego. Zaznaczył, że Stambuł jest dziedzictwem całej ludzkości. Podziękował wszystkim tym, którzy przyczynili się do tego, że Stambuł jest obecnie miastem tak pięknym, wspominając w tym kontekście Konstantyna I Wielkiego, Sułtana Mehmeda II Zdobywcę, Sulejmana Wspaniałego oraz *weterana wojny* Mustafę Kemala (Atatürka).

¹⁴ Premier **Erdogan** urodził się (1954) i wychowywał w Stambule. Był też jego merem w latach 1994-1998.

„... wielkie miasta są zwierciadłem cywilizacji. Stambuł jest najbardziej namacalnym odbiciem naszej cywilizacji pozytywnych uczuć (*our civilization of affection*)” - powiedział premier **Erdogan**. „Jedyną rzecz, której nie możemy tolerować w naszych miastach to ucisku człowieka przez człowieka (*human oppression of humans*)” - uzupełnił.

W końcowej części swojego wystąpienia premier **Erdogan** przekonywał: „Stambuł jest miastem europejskim. Stambuł ze swoją historią, kulturą, cywilizacją oraz zamieszkującą go ludnością jest miastem, którego oblicze jest zwrócone w kierunku Europy. W stopniu, w jakim miasto to przejmowało kulturę europejską, kultura ta była także przez Stambuł kształtowana”. Według premiera **Erdogana**, Stambuł, dopóki będzie istniał, zawsze będzie centrum kultury europejskiej, także po roku 2010, kiedy jest Europejską Stolicą Kultury. „**Stambuł jest przekonującym dowodem na to, że Turcja jest miastem europejskim, członkiem Unii Europejskiej ze swojej natury**” - mówił.

Premier **Erdogan** powiedział też „Budujemy nowoczesną przyszłość na szczycie *historycznej akumulacji*. Będziemy dalej inwestowali mając na celu uczynienie Stambułu światowym centrum finansowym”¹⁵.

Na zakończenie premier **Erdogan** życzył, aby projekt *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* stał się źródłem pokoju, braterstwa i dobra dla Turcji, Turków i świata. Życzył też sukcesów węgierskiemu Pecz/Pécs i niemieckiemu Essen, które w tym roku dzielą ze Stambułem tytuł Europejskiej Stolicy Kultury.

Wśród licznych mówców na uroczystościach w stambulskim Centrum Kongresowym Haliç Unia Europejska reprezentowana była (jedyne wystąpienie nietureckie) przez przewodniczącego jej Komitetu Regionów pana **Luca Van den Brande**.

Przewodniczący **Van den Brande** w swoim wystąpieniu także uległ *magii* Stambułu; mówił o nim, jako *kosmosie* - *wspólnocie kosmopolitycznej* i konstatawał: „Kiedy patrzę na historię, jest to część naszego wspólnego dziedzictwa, ale Stambuł jest częścią naszej wspólnej przyszłości”.

W trakcie wystąpień oficjalnych przypomniano, że projekt *Europejska Stolica Kultury* (ESK) zapoczątkowany został w 1985 r. pod nazwą *Europejskie Miasto Kultury*¹⁶ (dzisiejszą nazwę

¹⁵ “We are building a modern future on top of a historic accumulation. Our investments continue with the goal of making Istanbul a financial center of the world.”

otrzymał on dopiero w roku 1999 i wtedy też otworzony został na państwa europejskie nie będące członkami UE.). Kandydatura Stambułu na ESK zgłoszona została przez działaczy tureckiego społeczeństwa obywatelskiego w lipcu 2000 r. W październiku/listopadzie 2006 r. Stambuł (razem z węgierskim Pecz/Pécs i niemieckim Essen) ogłoszony został jako *ESK 2010*.

Po wystąpieniach oficjalnych, *magia* Stambułu wyrażona została w ramach programu artystycznego, w którym znalazła się poezja, muzyka, taniec, rzucane na ekran za sceną filmy i zdjęcia obrazujące codzienne życie i piękno miasta, jak też zalewające scenę różnobarwne i dynamicznie zmieniające się oświetlenie (wzmacniane od czasu do czasu efektami pirotechnicznymi).

Program tworzył wrażenie Stambułu, jako miasta wieloreligijnego i wielokulturowego - przykładowo, znalazł się w nim fragment Requiem Mozarta, ekstatyczny taniec wirujących derwiszy, śpiew kantora religii mojżeszowej, ...

Migawka z programu artystycznego otwarcia projektu *Stambuł 2010 - ESK*: **wirujący derwisze**

Program zakończyła Oda do Radości (IV część IX symfonii Ludwiga van Beethovena; słowa Friedricha von Schillera; od 1986 r. hymn UE) śpiewana po turecku przez chór dziecięcy, powiewający niebieskimi chorągiewkami UE.

Po występach artystycznych w auli Prezydent Abdullah Gül oraz Premier Recep Tayyip Erdoğan symbolicznie uruchomili pokaz sztucznych ogni nad Złotym Rogiem, co stanowiło symboliczne otwarcie projektu Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury. Pokaz ogni jednoczył uczestników uroczystości otwarcia projektu zebranych - poza Centrum Kongresowym Haliç, na sześciu pla-

¹⁶ Program zaproponowała w 1983 r. Melina Mercouri, ówczesny minister kultury Grecji. Przyjęty on został w formie rezolucji Rady Ministrów ds. Kultury WE z **13 czerwca 1985 r.** Pierwszym *Europejskim Miastem Kultury* były w 1985 r. **Ateny**. W latach 1985-1999 program miał charakter międzyrządowy. Decyzja 1419/1999/WE PE i Rady z **25 maja 1999 r.** (prezydencja niemiecka) nadała programowi nową nazwę *Europejskie Stolice Kultury* oraz status *działania Wspólnoty (Community Action)*; wprowadziła też nowe procedury kwalifikacyjne oraz otworzyła go na państwa europejskie niebędące członkami UE. (Art. 4 Decyzji mówił: „Państwa europejskie niebędące członkami Unii mogą uczestniczyć w tym działaniu. Każde takie państwo może wyznaczać jedno miasto na Europejską Stolicę Kultury i powinno zgłosić swoją nominację do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komisji i Komitetu Regionów. Rada, działając jednogłośnie na podstawie zalecenia Komisji, oficjalnie wyznacza jedno z nominowanych miast na Europejską Stolicę Kultury na każdy rok, mając na uwadze celowość czteroletniego okresu przygotowawczego”). Decyzja Nr 649/2005/WE PE i Rady z dnia **13 kwietnia 2005 r.** zmieniająca decyzję nr 1419/1999/WE przewiduje iż w latach 2009 -2018 na ESK wybierać się będzie po jednym mieście z dwóch państw członkowskich UE.

cach Stambułu: Taksim, Kadıköy, Sultanahmet, Pendik, Bağcılar oraz Beylikdüzü. Pokaz sztucznych ogni transmitowany był też w tureckiej telewizji, tak że oglądać go mogli wszyscy mieszkańcy kraju.

Zakończenie uroczystości: pokaz sztucznych ogni nad Złotym Rogiem

Budżet projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* wyniósł w latach 2008 - 2009 ponad 160 mln lirów tureckich (ok. 80 mln euro)¹⁷.

Celebracja Stambułu jako Europejskiej Stolicy Kultury zbiega się z ogłoszonym w Polsce i popartym przez Parlament Europejski Rokiem Chopinowskim. Placówki polskie w Turcji podjęły działania zmierzające do wykorzystania zbiegu obu wydarzeń jako okazji do zorganizowania w Stambule prestiżowego koncertu chopinowskiego. W przedsięwzięcie zaangażowani są partnerzy instytucjonalni w Turcji i Polsce. Odpowiednie wnioski o wsparcie finansowe zostały złożone w Narodowym Instytucie Fryderyka Chopina w Warszawie. Pewnym ograniczeniem w planowaniu przez polskie placówki przedsięwzięć kulturalnych w Turcji jest brak programu wieloletniego planowania finansowego dla takich przedsięwzięć (niemożność zaciągania przez polskie urzędy zobowiązań mających skutki finansowe w warunkach gdy regułą są uzgodnienia pomiędzy partnerami czynione z co najmniej rocznym wyprzedzeniem). Ponadto, w różnych fazach przygotowań są inne wydarzenia z udziałem polskich artystów, zarówno przy udziale polskich placówek dyplomatycznych (np. projekt Europe on Water w czerwcu 2010, czy Festiwal Filmów Krótkometrażowych), jak i dokonywane bezpośrednio pomiędzy polskimi i tureckimi partnerami (np. udział polskich teatrów lalek w Międzynarodowym Festiwalu Lalkarskim w Stambule w maju 2010). Kalendarz wszystkich działań kulturalnych w związku z Projektem Istanbul 2010 ECOC jest wciąż modyfikowany i uzupełniany, a kolejne prezentacje całości programu rocznego (np. przy okazji ceremonii otwarcia 16 stycznia 2010) nie stanowią wersji ostatecznej.

¹⁷ Informacja ze strony internetowej [Agencji Istanbul 2010 \(İstanbul 2010 - ECoC, FAQ\)](#).

3. Spotkania z Polonią/Polakami zagranicą w Stambule oraz Polonezköy/Adampolu.

Spotkania z turecką Polonią zorganizowane zostały przez Konsulat Generalny w Stambule.

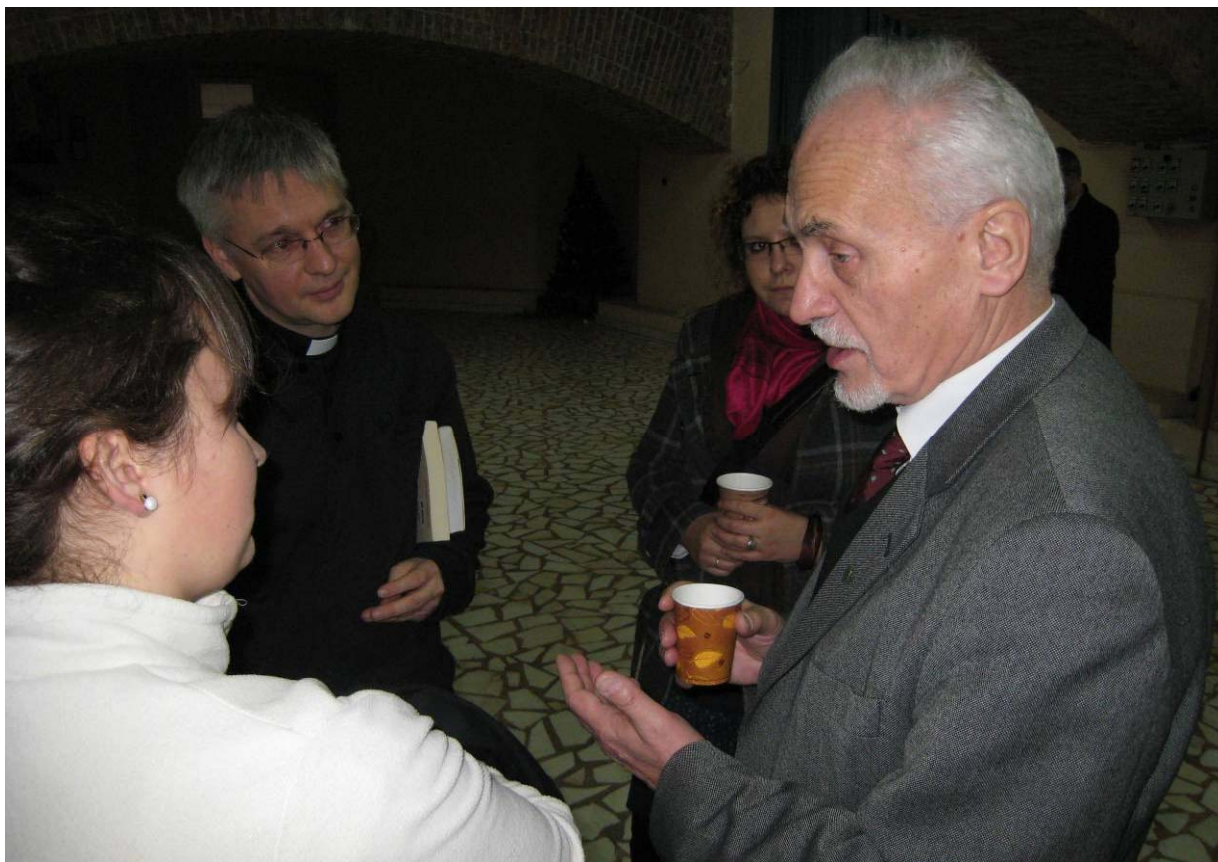
Pierwsze miało charakter kolacji roboczej - zaraz po przylocie z Warszawy do Stambułu, na zaproszenie Konsula Generalnego **Mirosława Stawskiego**. Wzięli w niej udział - poza samym gospodarzem i delegacją z Polski - konsul **Witold Leśniak**, proboszcz parafii Polonezköy/Adampol ks. **Dariusz Wiśniewski** oraz wójt Polonezköy **Antoni Wilkoszewski**.

W trakcie spotkania konsul **Stawski**, wójt **Wilkoszewski** oraz ks. **Wiśniewski** przybliżali realia życia we współczesnym Polonezköy/Adampolu, które leży w granicach wielkiego Stambułu, a jednocześnie w ramach rezerwatu przyrody.

Senator **Andrzejewski** wspominał, że polski Senat jest opiekunem Polonii na całym świecie. Pytał, czy w związku z tym Adampolanie mają jakieś niespełnione oczekiwania, względnie postulaty wobec macierzy, które chcieliby przekazać osobom zajmującym się sprawami polonijnymi w Izbie.

Gospodarze w tym miejscu zapewnili, że Adampolanie utrzymują regularne kontakty z właściwą komisją Senatu jak też np. Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, sprawującą opiekę i doradztwo w sprawie materialnego dziedzictwa polskiego w Polonezköy.

W rozmowie podejmowany był też temat ewentualnej przyszłej akcesji Turcji do Unii Europejskiej. Rozmówcy wskazywali na zagrożenia po stronie samej Europy, której tożsamość stopniowo coraz bardziej się rozmywa, która ma jednocześnie niską dynamikę demograficzną i zalewana jest imigracją. Problem leży obecnie bardziej po stronie Unii niż Turcji.

Spotkanie sen. **Andrzejewskiego** z Polakami przebywającymi obecnie w Turcji, w podziemiach kościoła św. Antoniego, w Stambule. Naprzeciwko senatora stoi ks. **Dariusz Wiśniewski**

Drugie spotkanie¹⁸ - tym razem z Polonią oraz Polakami czasowo mieszkającymi w Stambule (studenci studiujący w ramach programu Erasmus, osoby czasowo zatrudnione przez miejscowe firmy), odbyło się po mszy św. w stambulskim kościele św. Antoniego (koło placu Taksim). Senator spotkał się tam także ponownie z ks. **Dariuszem Wiśniewskim**.

W parafii przy kościele św. Antoniego polscy studenci studiujący w Stambule w ramach programu Erasmus uczą dzieci Polonii stambulskiej/tureckiej języka polskiego. Nauka finansowana jest przez rodziny uczęszczających na lekcje dzieci¹⁹.

Senator **P. Ł. Andrzejewski** składa kwiaty na grobie Ludwiki Śniadeckiej na cmentarzu w Polonezköy/Adampolu (z tyłu stoi **Antoni Dohoda**)

Trzecie spotkanie senatora **P. Ł. Andrzejewskiego** z Polonią miało charakter wizyty w Polonezköy/Adampolu²⁰. W trakcie tej wizyty senator **Andrzejewski** miał możliwość kontaktu z następującymi osobami: **Antonim Dohodą**, **Celalem Keskinem** (radnym wsi), **Frederikiem Novvic-**

¹⁸ Senatorowi P.Ł. Andrzejewskiemu towarzyszył konsul **Witold Leśniak**.

¹⁹ Na terenie Turcji nie ma szkół z wykładowym językiem polskim bądź z nauką języka polskiego, jako przedmiotem fakultatywnym. Lukę tę wypełniał do niedawna w niewielkim stopniu, działający przy Ambasadzie RP w Ankarze - podlegający Min. Edukacji Narodowej - Szkolny Punkt Konsultacyjny, gdzie uczyły się dzieci obywateli polskich - pracowników Ambasady oraz dzieci rodziców zamieszkałych w Ankarze. Został on jednak zamknięty decyzją Ministra Edukacji Narodowej z lipca 2009 r. [Podobny punkt działał także przez pewien czas w formie *provisorium* w Stambule].

²⁰ Senatorowi P.Ł. Andrzejewskiemu towarzyszył konsul generalny **Mirosław Stawski**.

kim, Danielem Ohotskim, Leslavem Rizim oraz wójtem **Antonim Wilkoszewskim/ Vilkosevskim**.

W Polonezköy/Adampolu senator **Andrzejewski** odwiedził:

- miejscowy cmentarz polski, gdzie złożył wiązanek kwiatów na grobie **Ludwika Śniadeckiej**;
- miejscowy kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej;
- Dom Pamięci **Zofii Ryży**, gdzie wpisał się do księgi gości oraz
- siedzibę miejscowego urzędu gminy, gdzie także wpisał się do księgi gości.

Na zakończenie wizyty w Polonezköy/Adampolu senator **Andrzejewski** uczestniczył w lunchu na zaproszenie pana **Antoniego Dohody** w prowadzonej przez niego restauracji, z udziałem konsula **Stawskiego** oraz przedstawicieli miejscowej Polonii.

Senator **P. Ł. Andrzejewski** wpisuje się do księgi pamiątkowej w Domu Pamięci **Zofii Ryży**.
Wokół senatora (od lewej) stoją:
Frederik Novvicki, Leslav Rizi, Celal Keskin, Antoni Vilkosevski, Antoni Dohoda

Podsumowanie/wnioski:

- 1.1. Spotkanie z przewodniczącym Komisji ds. Edukacji Narodowej, Kultury, Młodzieży i Sportu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Republiki Turcji panem **Mehmetem Sağlamem**
 - spotkanie z przewodniczącym **Sağlamem** było ciekawe i ważne, a kontakt wart jest kontynuacji; perspektywa takiej kontynuacji wiąże się z możliwością udziału przewodniczącego

Sağlama w delegacji Wielkiego Zgromadzenia Narodowego RT, która pod przewodnictwem pana **Mehmeta Ali Sahina** - marszałka Izby, odwiedzić ma Polskę w maju br.; potrzebna w tym względzie będzie aktywność Ambasady RP w Ankarze;

- kompetencje komisji przewodniczącego **Sağlama** w polskim Senacie rozłożone są na dwie oddzielne komisje: *Kultury i Środków Przekazu* oraz *Nauki, Edukacji i Sportu*; poza naturalnym kontaktem z Komisją Kultury, zasadne wydaje się nawiązanie współpracy między przewodniczącym **Sağlamem**, a przewodniczącym drugiej z wymienionych komisji (senatorem **Kazimierzem Wiatrem**), jak też byłym szefem Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych - w Senacie przewodniczącym Komisji ds. UE - senatorem **Edmundem Wittbrodtem**;
- rozważyć można zwołanie - w trakcie wizyty przewodniczącego Wielkiego Zgromadzenia Turcji **Mehmeta Ali Sahina**, połączonego posiedzenia senackich komisji Kultury i Środków Przekazu oraz Nauki, Edukacji i Sportu, z udziałem przewodniczącego **Sağlama**, poświęconego sprawom kultury, nauki i edukacji w relacjach między Polską i Turcją, w szczególności w kontekście polskiej prezydencji w UE w drugiej połowie 2011 r.;
- w obszarze kultury jednym z obszarów aktualnej polsko-tureckich współpracy międzyparlamentarnej, mogłaby być dalsza promocja obchodów roku 2010, jako Roku Fryderyka Chopina, jak też działania na rzecz rejestracji Towarzystwa Chopinowskiego w Turcji przez tamtejsze władze;
- zwrócić należy uwagę, że przewodniczący **Sağlam** był w latach 1997-2002 współprzewodniczącym Parlamentarnej Komisji Wspólnej UE-Turcja, parlamentarnego wymiaru stowarzyszenia Turcji z Unią; to właśnie w tym okresie, w r. 1999, helsiński szczyt Rady Europejskiej uznał Turcję za oficjalnego kandydata do przystąpienia do Unii, unieważniając wcześniejsze postanowienie szczytu luksemburskiego z 1997 r., blokujące drogę Turcji do UE.

1.2. Spotkanie z dyrektorem Departamentu Spraw Zagranicznych Zarządu Metropolii Stambułu panem **Selamettinem Ermişem**

- kontakt z dyrektorem **Ermişem** był/jest istotny, ponieważ senator Andrzejewski przyjechał do Turcji w związku z uroczystościami otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*, a dyrektor **Ermiş** jest wysokim przedstawicielem władz tego miasta; ponadto, Stambuł od wczesnych lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku jest formalnie miastem partnerskim Warszawy, a senator **Andrzejewski** został do Izby wybrany przez mieszkańców szerokiej Warszawy;
- ponieważ na uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* nie było nikogo z Urzędu M. St. Warszawy; senator Andrzejewski w rozmowie z dyrektorem **Ermişem** podjął kwestię stanu i dalszych perspektyw współpracy między Stambułem a Warszawą; rozmowa ta dotyczyła także, szerzej, możliwości promocji wspólnych polsko-tureckich projektów w Stambule (w szczególności takich które prezentowałyby kulturę europejską);
- dyrektor **Ermiş** poinformował, że urząd miejski w Stambule współpracuje z 32 urzędami miejskimi w skali świata, nie utrzymuje natomiast kontaktu z żadnym urzędem miejskim w Polsce;
- dyrektor **Ermiş** promował Stambuł, jako miasto bogate tak ekonomicznie, jak i swoim dziedzictwem historycznym, jak również jako światowe centrum kongresowe; akcentował jednocześnie osiągnięcia Stambułu i doświadczenie jego władz w zakresie inwestycji infrastrukturalnych (np. nowa linia metrobusu, tunel pod Bosforem);
- według dyrektora **Ermişa** Warszawa i Stambuł powinny współpracować ze sobą w dziedzinie urbanistyki, kultury i infrastruktury; proponował, aby projekty współpracy

w tych obszarach umieścić w ramach umowy o współpracy między urzędami miejskimi Stambułu i Warszawy; wspomniał, że może w tym względzie być pośrednikiem;

- Warszawę z Turcją (a tym samym i Stambułem) łączy już obecnie wykonawca centralnego odcinka II linii metra w stolicy: konsorcjum włosko - **turecko (Gulermak Heavy Industries - Ankara)** - polskie. (Firma **Gulermak** buduje też metro w Stambule);
 - bezpośredni kontakt z dyrektorem **Ermisem** powinny nawiązać, powołując się na jego spotkanie z senatorem Andrzejewskim, właściwe władze Urzędu M. St. Warszawy.
2. Udział w uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*
- szczególna waga udziału senatora **Andrzejewskiego** w uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* wiąże się z następującymi faktami:
 - Stambuł jest najbliższym Polsce (i Europie) miastem Tureckim, obecnym w polskiej historii i kulturze, a szczególny symbol tej bliskości - Adampol/Polonezköy (po polsku *Polska Wieś*) - leży w granicach wielkiego Stambułu; stąd też droga Polaków do Turcji, nie tylko dosłownie, ale i w wymiarze historyczno-kulturowym, wiedzie poprzez Stambuł;
 - w uroczystościach uczestniczyły najwyższe władze Republiki Tureckiej, z Prezydentem **Abdullahem Gulą** oraz Premierem **Recepem Tayyipem Erdoganem** na czele; udział delegacji państw UE w uroczystościach miał dla strony tureckiej symboliczne znaczenie, potwierdzające europejskie aspiracje gospodarzy;
 - projekt *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* miał także duże znaczenie w wymiarze europejskim/unijnym, ponieważ po raz pierwszy Europejską Stolicą Kultury zostało miasto pogranicza cywilizacyjnego;
 - obecność senatora Andrzejewskiego na uroczystościach otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* była szczególnie uzasadniona kompetencjami nabytymi Senatu w sprawach samorządowych, regionalnych/lokalnych;
 - Senator **Andrzejewski** przewodniczył polskiej delegacji, przybyłej na uroczystości z kraju; obok senatora w uroczystościach wzięli udział najwyżsi przedstawiciele polskiego korpusu dyplomatycznego, z Ambasadorem **Marcinem Wilczkiem** na czele;
 - Senator **Andrzejewski** interesował się szczególnie możliwościami promocji kultury polskiej w ramach projektu *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury*;
 - możliwości promocji kultury polskiej i udziału w projekcie *Stambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* omawiał jeszcze w kwietniu 2006 r., w trakcie spotkania z gubernatorem stambulskiej metropolii **Muammerem Gülerem** (merem był **Kadir Topbaş**), minister spraw zagranicznych RP **Stefan Meller**;
 - celebrowanie Stambułu, jako Europejskiej Stolicy Kultury zbiegła się z Rokiem Chopinowskim: w Stambule planowany jest prestiżowy koncert chopinowski; inicjatywę wesprzeć ma finansowo Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie;
 - ponadto, w różnych fazach przygotowań są inne wydarzenia z udziałem polskich artystów, zarówno przy udziale polskich placówek dyplomatycznych (np. projekt Europe on Water w czerwcu 2010, czy Festiwal Filmów Krótkometrażowych), jak i realizowane bezpośrednio pomiędzy polskimi i tureckimi partnerami (np. udział polskich teatrów lalek w Międzynarodowym Festiwalu Lalkarskim w Stambule w maju 2010); kalendarz wszystkich działań kulturalnych w związku z projektem *Istanbul 2010 ECOC* jest wciąż modyfikowany i uzupełniany;
 - generalnie, pewnym ograniczeniem w planowaniu przez polskie placówki przedsięwzięć kulturalnych w Turcji jest - zdaniem ich przedstawicieli, brak w odniesieniu do nich pro-

gramu wieloletniego planowania finansowego (niemożność zaciągania przez polskie urzędy zobowiązań mających skutki finansowe w warunkach, gdy regułą są uzgodnienia pomiędzy partnerami czynione z co najmniej rocznym wyprzedzeniem).

3. Spotkania z Polonią w Stambule oraz Polonezköy/Adampol, w szczególności wójtem gminy Polonezköy panem **Antonim Wilkoszewskim** oraz proboszczem parafii Polonezköy ks. **Dariuszem Wiśniewskim**
- Polonia zamieszkała w Turcji to ok. 700-800 osób. Więcej niż połowa zamieszkuje w stambulskim okręgu konsularnym, a pozostała część w okręgu ankarskim. W strukturze Polonii przeważają kobiety - ok. 95%.
 - W Turcji brak jest organizacji zrzeszających Polonię. Stosunkowo niewielka i rozproszona Polonia nie wykazuje zainteresowania powołaniem organizacji, która reprezentowałaby ją wobec miejscowych władz.
 - Głównymi ośrodkami organizacji Polonii i Polaków czasowo przebywających w Turcji jest tradycyjnie kościół katolicki (w szczególności parafia przy kościele św. Antoniego w Stambule oraz zakon Franciszkanów, reprezentowany obecnie przez o. **Dariusza Wiśniewskiego**) oraz Admapol/Polonezköy. Pomimo, że osoby pochodzenia polskiego stanowią w Polonezköy już mniejszość (ok. 1/3), to na wójta wybiera się tam tradycyjnie Polaka.
 - W tym miejscu zauważyć i docenić należy bardzo dobre relacje i współpracę między polskim Konsulatem w Stambule a Adampolanami polskiego pochodzenia. Część spośród Adampolan utrzymuje z Polską żywe rodzinne, ale także i biznesowe kontakty.
 - Pozytywnie była przez Adampolan oceniana rola Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, sprawującej opiekę i doradztwo w sprawie materialnego dziedzictwa polskiego w Polonezköy, a w szczególności naczelnik Wydz. Zagranicznego Rady pani **Jolanty Adamskiej**.
 - Na terenie Turcji nie ma szkół z wykładowym językiem polskim lub nauczających języka polskiego. Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP został zamknięty w czerwcu 2009 r. (Jeszcze w czerwcu 2005 r. Marszałek **L. Pastusiak** wręczał świadectwa szkolne dzieciom polonijnym, uczącym się w szkołach przy ambasadzie polskiej w Ankarze i konsulacie w Stambule). Obecnie tylko w parafii przy kościele św. Antoniego polscy studenci studiujący w Stambule w ramach programu Erasmusa uczą dzieci Polonii stambulskiej/tureckiej języka polskiego. Nauka finansowana jest przez rodziny uczęszczających na lekcje dzieci.

Warszawa, styczeń/luty 2010 r.

Opr. St. Puzyna

A k c e p t u j ę

Piotr Ł. Andrzejewski
Przewodniczący
Komisji Kultury i Środków Przekazu

Załączniki:

1. Nota werbalna Ambasady Republiki Turcji w Warszawie z 15 grudnia 2009 r., informująca o planowanej na dzień 16 stycznia 2010 roku uroczystości otwarcia projektu *Istambuł 2010 - Europejska Stolica Kultury* i zaproszeniu na nią przewodniczącego Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP senatora **P.Ł. Andrzejewskiego** (w j. ang.).
2. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do Ambasadora RT w RP **Reşita Umana** z 23.12.09
3. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do podsekretarza stanu w MSZ **G. Bernatowicz** z 29.12.09
4. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do podsekretarza stanu w MKiDN **M. Smoleń** z 29.12.09
5. Zaproszenie senatora **P.Ł. Andrzejewskiego** na ww. uroczystości (w j. ang.). (brak daty)
6. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do radcy ambasady RT w RP **Serdara Deniza** z 08.01.10
7. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do dyrektora Departamentu Europy Środkowej MSZ **Adama Hałacińskiego** z 11.01.10
8. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do dyrektora Departamentu Współpracy z Zagranicą MKiDN **Ewy Ger** z 11.01.10
9. Deklaracja Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej i Premiera Republiki Turcji o polsko-tureckim partnerstwie strategicznym z 14 maja 2009 r.
10. Notatka informacyjna nt. kontaktów Sejmu RP z Republiką Turcji (Wielkie Zgromadzenia Narodowe Turcji) w latach 1989-2009 z 12.01.10; opr. **Michał Garganis**, BSM Kancelarii Sejmu RP (sekretarz Polsko-Tureckiej Grupy Parlamentarnej)
11. Pismo senatora P.Ł. Andrzejewskiego do dyrektora Biura Funduszy Europejskich w Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy **Michała Olszewskiego** z 11.01.10
12. Pismo naczelnik Wydziału Kontaktów Zagranicznych Gabinetu Prezydenta (w Urzędzie M. St. Warszawy) **Anny Grocholskiej** do senatora P.Ł. Andrzejewskiego z 14.01.10
13. Protokół o Współpracy Kulturalnej między Zarządem Dzielnic-Gmin Warszawy i Zarządem Wielkiego Stambułu z 14 listopada 1991 r.
14. Pismo z 27.01.10 od Dyrekcji ds. Stosunków Zewnętrznych Urzędu Miasta Stambuł do Ambasady RP w RT w sprawie perspektyw rozwoju współpracy z Warszawą w kontekście istniejącego Protokołu o Współpracy podpisanego przez władze obu miast w 1991 r.
15. Program wizyty senatora **P.Ł. Andrzejewskiego** w Stambule (15-17 stycznia 2010 r.)

**WIZYTA SENATORA PIOTRA ŁUKASZA ANDRZEJEWSKIEGO W STAMBULE
Z OKAZJI**

**Ceremonii otwarcia projektu *Stambuł 2010 - Europejską Stolicą Kultury*,
pod patronatem Premiera Recepta Tayyipa Erdogana
oraz z udziałem Prezydenta Abdullaha Gula**

**PROGRAM
Stambuł, 15-17 stycznia 2010 r.**

Godziny	<u>Piątek, 15 stycznia</u>
11.45	Odjazd sprzed wejścia do Senatu na lotnisko Okęcie, F. Chopina
13.20	Wylot z Warszawy do Stambułu, Lot nr LO 5133 (obsługiwany przez linie tureckie) Na pokładzie posiłek/lunch
16.45	Przyjazd na lotnisko Atatürk w Stambule (salonik VIP). Powitanie przez Konsula Generalnego RP w Stambule Pana Mirosława Stawskiego
19.00	Przyjazd i zameldowanie w Hotelu Hilton Istanbul [Cumhuriyet Caddesi, Harbiye-Istanbul, NA 34367, Turkey; Tel: (+90-212) 315-6000; Fax: (+90-212) 240-4165]
19.45	Wyjazd z hotelu na kolację [Doğatepe Cafe & Restaurant , Nispetiye Caddesi Duatete Parkı no:4-6, Rumeli Hisarüstü Sarıyer - İstanbul - dzielnica Etiler, tel. (+90-212) 257 43 91]
20.00	Robocza kolacja na zaproszenie Konsula Generalnego Pana Mirosława Stawskiego, z udziałem Konsula Witolda Leśniaka, Szymona Badury i Hanny Jędras z MKiDN, Wójta Polonezkoy Antoniego Wilkoszewskiego oraz Proboszcza Polonezkoy Ks. Dariusza Wiśniewskiego
<u>Sobota, 16 stycznia</u>	
07.30 - 08.30	Śniadanie w hotelu
09.30 - 12.30	Zwiedzanie Stambułu: bazylika Hagia Sophia (wybudowana w r. 532 AD), Pałac Topkapi, ew. Błękitny Meczet, bizantyjskie Cysterny, Hipodrom. Towarzyszy konsul Witold Leśniak
13.10 - 13.40	Czas wolny w hotelu
13.40	Wyjazd z hotelu na lunch [restauracja Zeryekhane, Sinanağa mah, Ibadethane Arkasi sok., No:10, Zeyrek - Fatih- Istanbul, tel. (+90-212) 532 27 78]
14.00 - 15.30	Lunch na zaproszenie Ambasadora RP w Turcji Pana Marcina Wilczka, z udziałem Przewodniczącego Komisji ds. Edukacji Narodowej, Kultury, Młodzieży i Sportu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Republiki Turcji Pana Mehmeta Saglama oraz Dyrektora Departamentu Spraw Zagranicznych Zarządu Metropolii Stambułu Pana Selemettina Ermisa, jak też Konsula Generalnego Pana Mirosława Stawskiego, delegacji z MKiDN oraz tłumacza Pana Erkana Caliskana, pracownika Konsulatu RP w Stambule
15.40	Wyjazd do hotelu
16.00 - 17.00	Ew. czas wolny w hotelu
17.00	Wyjazd z hotelu do Hali Convention Center
17.30	Cocktail, Hali Convention Center, Stambuł
18.30	Ceremonia otwarcia projektu Stambuł 2010, Hali Convention Center
20.10	Pokaz sztucznych ogni, na wolnym powietrzu, Hali Convention Center
20.45	Powrót do hotelu

<u>Niedziela, 17 stycznia</u>	
07.30 - 08.30	Śniadanie w hotelu
09.00	Wyjazd z hotelu (ew. razem z bagażami)
09.30	Msza św. w kościele św. Antoniego, przy Istiklal cad., Stambuł (koło placu Taksim). Towarzyszy Konsul Witold Leśniak
10.15	Po mszy św. spotkanie z miejscową Polonią (studentami, a także, dyr. Cezarym Romańskim oraz konsulem Lechem Faszczą)
10.45	Ew. powrót do hotelu
11.15	Wyjazd z hotelu do Adampolu
12.00 - 14.00	Wizyta w Adampolu: wizyta na cmentarzu, odwiedzenie grobu Ludwiki Śniadeckiej (1802-1866) (złożenie wiązanki kwiatów), spotkanie z przedstawicielami Polonii [Frederik Novvicki, wójt Antoni Wilkoszewski/Vilkosevski, Celal Keskin (radny wsi), Antoni Dohoda, Leslav Rizi, Daniel Ohotski] - kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej, Dom pamięci Zofii Ryży oraz urząd gminy. Towarzyszy Konsul Generalny Mirosław Stawski
14.00 - 15.00	Lunch w restauracji Leonardo (prowadzonej przez Antoniego Dohodę) w Adampolu, na zaproszenie gospodarza/właściciela
15.15	Wyjazd na lotnisko (dostępny salonik VIP)
17.25	Wylot z Stambułu do Warszawy, Lot nr LO 0136 (obsługiwany przez linie polskie) Na pokładzie posiłek/kanapka
19.00	Przylot na lotnisko Okęcie, F. Chopina